

Архітектурні стиль

Ампір

Стыль ампір быў створаны ў Францыі пасля буржуазнай рэвалюцыі. Палітычны пераварот прынёс з сабой новыя павевы ў мастацтве. Творцы *XIX* стагоддзя натхняліся грэка-рымскай культурай і шмат у чым пераймалі ёй. Перш за ўсё, гэта перайманне адбілася ў мэблёўцы пакой на антычны лад. Гэта новая плынь зарадзілася ў Парыжы пасля рэвалюцыі, у эпоху дырэкторыі - прыкладна 1795 годзе, развівалася пры консульстве і дасягнула поўнага росквіту пры Напалеоне I, паміж 1804 і 1812 гадамі і трывала захавалася да 20-30 гадоў.

Новы стыль атрымаў назву ампір (*empire*), што ў даслоўным перакладзе азначае імперыя. Стваральнікам архітэктурнага стылю ампір па праву можна лічыць мастака Давіда, а выразнікамі яго - архітэктараў Шарля Персіі і П'ера фонт. Створаныя імі праекты рэалізаваліся ў аздабленні парыжскіх двароў і асабнякоў Напалеона. Іх працы былі прыкладам пераймання для мастакоў усіх краін, якія нарынулі ў Парыж каля 1800 года, пасля спаду рэвалюцыйнай хвалі. Новы стыль у мэблі стаў папулярным у іншых краінах пасля выпуску выдадзенага сходу праектаў абстаноўкі.

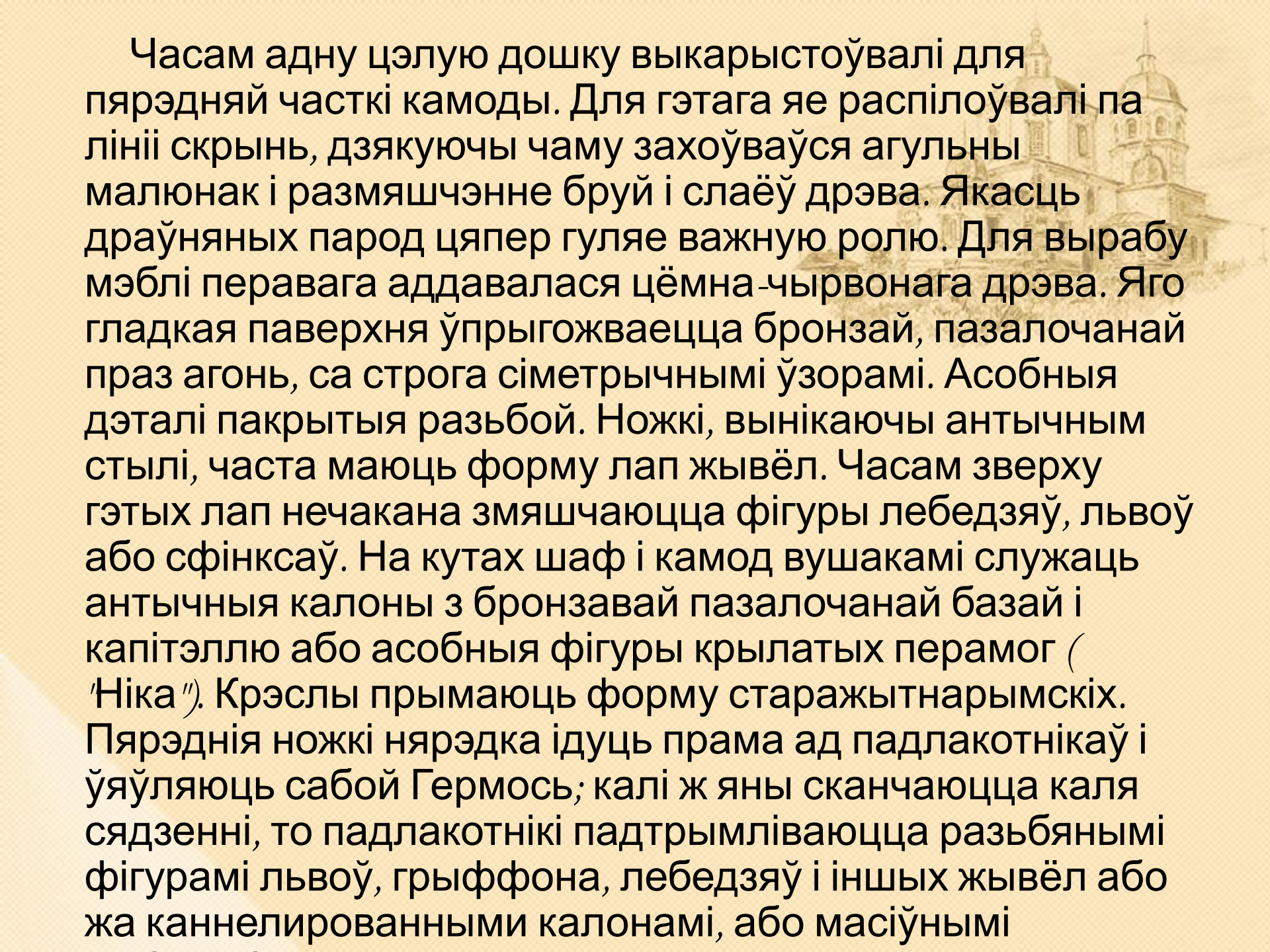

Вытворчасць мэблі ў стылі Ампір адрозніваецца ад папярэдняга стылю Людовіка *XVI* тым, што ў самым дызайне мэблі выкарыстоўваюцца антычныя, асабліва рымскія архітэктурныя формы: калоны, пілястры, кансолі, карнізы і фрызы, якія выкарыстоўваюцца для дзялення прэдных бакоў шаф і камод. Апорныя часткі сталоў, крэслаў, крэслаў, канап робяцца ў выглядзе антычных Гермось, сфінксаў, грыффона, калон і ільвіных лап, запазычаных з руінаў старажытнага Рыма і раскопак Пампеі. У форме мэблі выкарыстоўваюцца прастакутныя, масіўныя, замкнёныя і адкрытыя формы, а ёй рэдкія.

Упершыню ў гісторыі мэблі важную ролю стала гуляць фактура матэрыялу. У папярэднічалі стылях яна хавалася за нагрувашчваннямі разьбяных упрыгожванняў і розных шаблонаў. На шафах, сакрэтнік, камодах і іншых прадметаў мэбліроўкі застаюцца вялікія плоскасці філёнг, апраўленых слаба выступае обвязом рамы.

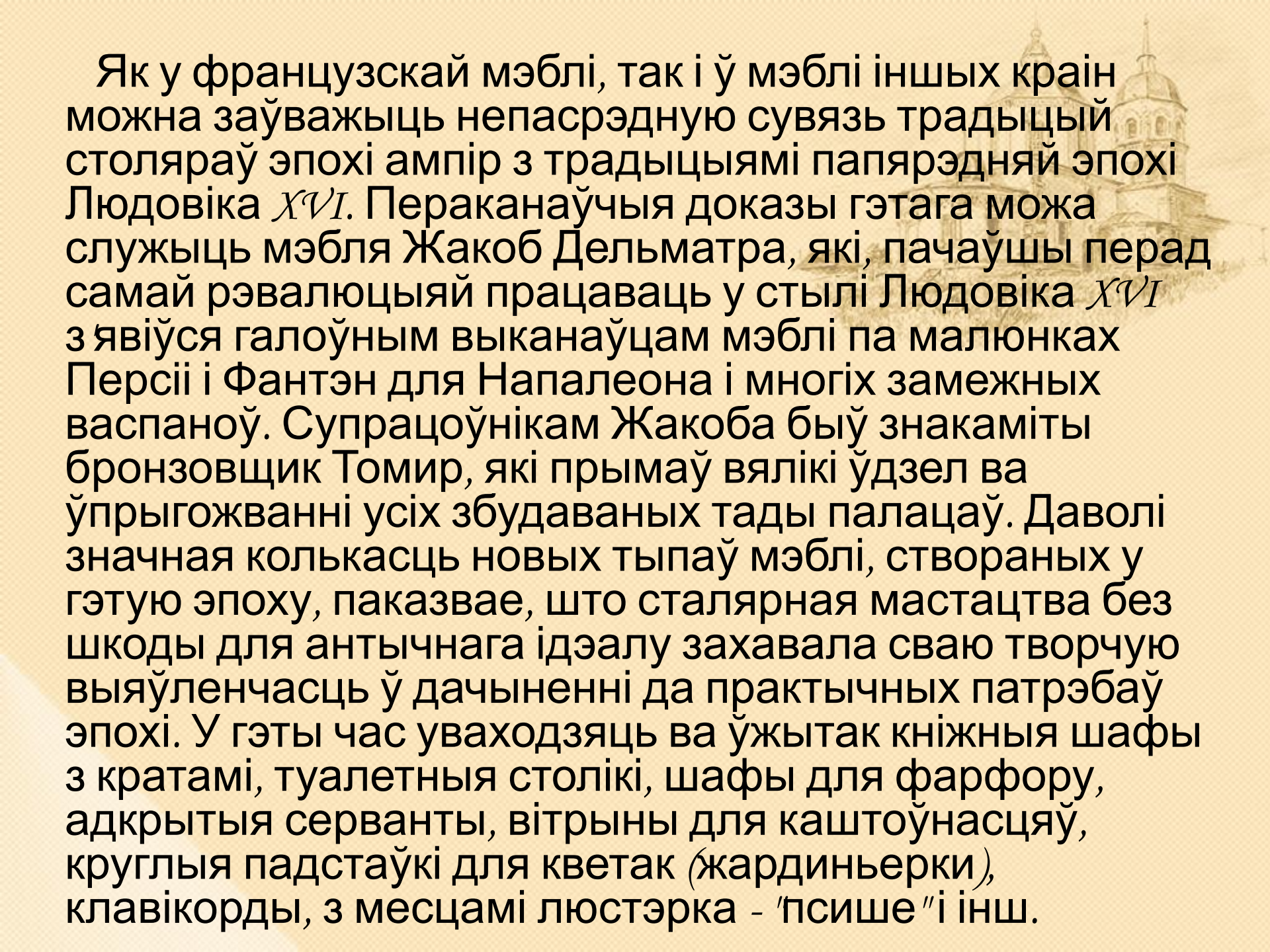

Часам адну цэлую дошку выкарыстоўвалі для
пярэдняй часткі камоды. Для гэтага яе распілоўвалі па
лініі скрынь, дзякуючы чаму захоўваўся агульны
малюнак і размяшчэнне бруй і слаёў дрэва. Якасць
драўняных парод цяпер гуляе важную ролю. Для вырабу
мэблі перавага аддавалася цёмна-чырвонага дрэва. Яго
гладкая паверхня ўпрыгожваецца бронзай, пазалочанай
праз агонь, са строга сіметрычнымі ўзорамі. Асобныя
дэталі пакрытыя разьбой. Ножкі, вынікаючы антычным
стылі, часта маюць форму лап жывёл. Часам зверху
гэтых лап нечакана змяшчаюцца фігуры лебедзяў, львоў
або сфінксаў. На кутах шаф і камод вушакамі служаць
антычныя калоны з бронзавай пазалочанай базай і
капітэллю або асобныя фігуры крылатых перамог (*'Ніка'*).
Крэслы прымаюць форму старажытнарымскіх.
Пярэднія ножкі нярэдка ідуць прама ад падлакотнікаў і
ўяўляюць сабой Гермось; калі ж яны сканчаюцца каля
сядзенні, то падлакотнікі падтрымліваюцца разьбянымі
фігурамі львоў, грыффона, лебедзяў і іншых жывёл або
жа каннелированными калонамі, або масіўнымі

Як крэслы, так і ўся іншая мэбля для сядзення жорсткая. Мэбля стылю Ампір, аддае перавагу пышнасці, ва ўрон выгодзе карыстання. Крэслы некалькі прасцей крэслаў, прычым іх спінцы часта надаецца форма ліры, якая з'яўляецца адным з найбольш ужывальных мадэляў мэбліроўкі стылю Ампір.

Як у французскай мэблі, так і ў мэблі іншых краін можна заўважыць непасрэдную сувязь традыцый столяраў эпохі ампір з традыцыямі папярэдняй эпохі Людовіка *XVI*. Пераканаўчыя доказы гэтага можа служыць мэбля Жакоб Дельматра, які, пачаўшы перад самай рэвалюцыяй працаваць у стылі Людовіка *XVI* з явіўся галоўным выканаўцам мэблі па малюнках Персіі і Фантэн для Напалеона і многіх замежных васпаноў. Супрацоўнікам Жакоба быў знакаміты бронзовшчык Томир, які прымаў вялікі ўдзел ва ўпрыгожванні усіх збудаваных тады палацаў. Даволі значная колькасць новых тыпаў мэблі, створаных у гэтую эпоху, паказвае, што сталярная мастацтва без шкоды для антычнага ідэалу захавала сваю творчую выяўленчасць ў дачыненні да практычных патрэбаў эпохі. У гэты час уваходзяць ва ўжытак кніжныя шафы з кратамі, туалетныя столікі, шафы для фарфору, адкрытыя серванты, вітрыны для каштоўнасцяў, круглыя падстаўкі для кветак (жардіньеркі), клавікорды, з месцамі люстэрка - "псише" і інш.

Стол у стылі «Ампір»

Туалетны стол з люстэркам
«псише»

Адкрыты сервант ў стылі «Ампір»

Па сваім характары стыль ампір ва ўсіх краінах, дзе ён укараніўся, уяўляе даволі аднастайныя формы, з прымешкай некаторых чыста мясцовых адценняў. Больш блізкімі да антычным узорам з'яўляюцца творы французскіх мастакоў Персіі і фонт, за імі ідуць італьянцы Джузэпэ Салі і Даком Альбертоллі. У ангельскай жа ампіру назіраюцца больш строгія і дзелавітыя формы, увасобленыя ў творах мастакоў Томаса Хо

Стыль ампір быў вельмі папулярны ў *XIX* стагоддзі. Амаль усе двары ў Еўропе схіляліся да гэтага стылю, ўвасабляць раскоша быцця. Ампір выкарыстоўваўся нават пасля падзення Напалеона і праіснаваў прыкладна да 1830 года.